

עומקא דפרשה

- סוד כח התפילה
- תפילה בפירוש
- כח וזכות התפילה
- תגובות

- כח התפילה לנס
- כל תפילה פועלת
- תפילות המסוגלות
- כח התפילה

פר' תולדות – בענייני כח התפילה

בס"ד ערש"ק ב' כסלו תש"פ

כל תפילה מתקבלת ופועלת

הרב אברהם גודמן

א) כתוב בפרשת וירא (י"ח י"ז) וה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עושה ואברהם היו יהיה לגוי גדול, הקב"ה אמר שהוא חייב לספר לאברהם איבנו מה שהוא מתכוון לעשות לסדום שהרי אברהם עתיד להיות לגוי גדול, והקשה המגיד מדובנא מה קשר בין הדברים, וביאר על פי משל, למה הדבר דומה לזקן ובחור שננסו לחנות בגדים, הבחור חיפש בגד שמתאים לו, ואילו הזקן עבר ממדף למדף ומילא שקיות עם פריטים מכל הגדלים, שאל אותו הבחור, האיך זה שאתה מצליח למצוא בדיוק כל מה שאתה צריך מיד ואילו לי זה לוקח הרבה זמן עד שאני מוצא את הבגד שמתאים לי, ענה לו הזקן, אתה קונה לעצמך ואתה צריך בגד אחד שמתאים לך היום, אבל אני סבא לכמה נכדים ויש לי מה לעשות עם הבגדים מכל המדות, וממילא אני קונה הכל כי אם זה לא טוב לנכד אחד אני מביא אותו לנכד אחר, ואם זה לא טוב למישהו היום הרי זה יהיה טוב למישהו למחר.

כך אמר הקב"ה אני לא אמנע מלהודיע לאברהם את מה שאני מתכוון לעשות לסדום, שהרי אברהם יהיה אב לאומה שלמה והוא צריך מאגר של תפילות בשביל כל בני משפחתו, אז אני אגלה לו מה שאני הולך לעשות לסדום כדי שהוא יתפלל עליהם, ואע"פ שגלוי וידוע לפני שלא אקבל תפלותיו ולבסוף סדום תהפך, הרי תפילות אינן הולכות לאיבוד, ומתי שאברהם יהיה לגוי גדול יוצאי חלציו ישתמשו איתם עת"ד.

ומבואר בזה שיש בכח התפילות להועיל לדברים אחרים ממה שהמתפלל ביקש, שלפעמים הקב"ה מקבל תפילה כדי לעזור למישהו אחר, או לעזור למתפלל בענין אחר ממה שהוא ביקש.

וכן ידוע בשם הבעש"ט כי לפעמים אדם מתפלל על דבר אחד ונותנים לו דבר אחר, ולפעמים התפילה מועילה לאחרים, או לפעמים פועלת התפילה רק בעולמות העליונים, ועפ"י ביאר הדגל מחנה אפרים מה שדרש המדרש (דברים רבה פ"ג ח') על מה שכתוב בפרשת עקב (ז' י"ד) לא יהיה בך עקר ועקרה ובבהמתך, שלא תהיה תפלתך עקרה ע"כ, דר"ל שאפילו מתי שהקב"ה לא יקבל תפילה מאיזה סיבה שהיא, מ"מ היא לא תהיה לבטלה כי הקב"ה ישתמש בה לענין אחר וכתבאר.

ב) אך צ"ב מה פשר דבר זה, שהרי המתפלל ביקש ישועה בענין מסוים ולא קיבל את בקשתו, ולמה זה נחשב שנתקבלה תפילתו במה שמישהו אחר נעזר וקיבל ישועה בגללו, והרי זה דומה לאחד שנפגש עם מלך וביקש ממנו שישתדל להשיג תרופה יקרה עבור אחיו החולה וקשה להשיגה בחנויות רגילות, והמלך ענה לו שאינו יכול לעזור לו בענין זה, אבל כדי שלא ירגיש שהוא משיבו ריקם הוא מבטיח לו שהוא ישתדל להשיג תרופה אחרת עבור מישהו אחר מבני המדינה, וכי המבקש מרגיש שהוא קיבל משהו בזה.

ג) ונראה לבאר עפ"י מה שביאר הנפש החיים (ש"ב פ"א ופי"ב) שיעקר כוונת התפילות היא על צער השכינה ולא על הצער של המתפלל, וזהו שורש ותכלית התפילות גם למי שאינו מכוון על כך להדיא.

ועפ"י י"ל שאע"פ שהמתפלל פירט ענין מסוים שבו הוא ביקש ישועה שעל ידו יתרבה כבוד שמים, מ"מ לפעמים הקב"ה מקבל את התפילה ומרבה כבוד שמים במקום אחר, וזה נחשב שפיר שנתקבלה התפילה.

וענין זה מובן על פי משל כעין המשל שהזכרנו לעיל, למה הדבר דומה למי שנמצא בצרה גדולה שכמה מבני משפחתו חולים מסוכנים והוא אינו מצליח לשלוט על המצב לעזור לכולם, והחליט שהוא ינסה לבקש עזרה מהמלך, וכשהוא נפגש עם מלך ביקש ממנו שיעזור לו להשיג תרופה יקרה מסוימת עבור אחד מאחיו, והמלך ענה לו שאותה תרופה מסוכנת ולא כדאי להשתמש בה, אבל במקום זה הוא ישתדל להשיג תרופות אחרות עבור שאר בני משפחתו החולים.

כח התפילה לחולל ניסים

הרב יצחק שעיו

בגמ' קידושין כ"ט: איתא שהיה בעליית בית המדרש מזיק עם ז' ראשים ושלחו את רב אחא בר יעקב להלחם בו, וכאשר התפלל בכל כריעה וכריעה נפל ראש אחד של אותו מזיק עד שמת. (ונראה ענינו דכנגד ז' ספירות דקדושה יש ז' דטומאה, ואותו מזיק היה לו ז' כוחות להזיק ע"פ כוחות אלו, והיינו חסד דטומאה גבורה דטומאה וכו', ולהלחם בו היה צריך מי שהיה מושלם בכל הני ספירות דקדושה, דמי שגדול בחסד אבל בגבורה חלש המזיק יכול להתגבר עליו בזה, ורב אחא ע"י כל כח וכח של מידה אחת הרגו).

וכתוב שם שרב אחא התרעם עליהם שהכניסו אותו למקום סכנה, ואביי סבר אפשר דאתרחש ניסא כו'. והקשה שם המהרש"א, קצת קשה, דהיאך דחה אביי אותו למקום סכנה על הספק דשמא יתרחש ניסא, וגם אם יתרחש ניסא יהיו מנכי' לו מזכותיו, כדאמר בעלמא. וי"ל דודאי סמך אביי על חסידותו, ושמתוך תפלתו לא יהיה ניזוק ויהרוג את המזיק, ואין זה מקרי נס, אלא שאמר דשמא קודם תפלה יתרחש ניסא, וינכו לו מזכותיו, ומשום ספק זה אין למנוע הודאי שיהרוג אותו. ולזה יתיישב דא"ל למחר אי לא איתרחש ניסא כו', שהיה מתרעם עליהם שלא תלה הדבר בתפלתו אלא בניסא, והבאתם אותי ליד מדה זו שמנכי' לי מזכותי, ודו"ק עכ"ל. ומבואר במהרש"א דאדם שהתרחיש ליה ניסא ע"י תפילה אין מנכי' לו מזכותיו.

ונראה בביאור הענין דהנה ידוע מרבותינו הרמח"ל ועוד שהטעם ששמו הקב"ה לאדם בזה העולם, כדי שיוכל להטיב עמו בעלמא דקשוט בשלמות, ללא נהמא דכסופא, ולכן יורד האדם לעולם הזה כדי לקבל לעתיד טובה נצחית.

וקשה דלכאורה בהאי עלמא איכא נהמא דכסופא, דהרי שטר מצוה בהאי עלמא ליכא, וא"כ מה הריוח שחסכנו נהמא דכיסופא בעולם הבא, ויש לנו אותו בעולם הזה, ונהי שודאי שהתענוג שם צריך להיות מושלם, מ"מ מה עם הנהמא דכסופא דהאי עלמא. ויש לומר דלכן יצר הקב"ה את הטבע, כדי שלא נרגיש שאנו מקבלים הטבה, דכן הטבע שבד"כ אדם בריא, ורק אם לא בריא אזי שואלים מה קרה וכדו', וכן אדם מתחנת וממילא יש לו א"כ ילדים, ומי שלא זוכה לזה מיד הוא השונה, ולכן אדם לא מרגיש את חסד ה' עליו, ואדם יכול להיות בעולם הזה מוקף בכל טוב בכל מכל כל חסד ה' עליו, ואינו מרגיש כלל נהמא דכיסופא, כיון שחי בטבע ואין נהמא דכסופא, נמצא שהטבע הוא המעלים הגדול של חסד ה' ומונע את הכיסופא. אבל כשיש נס אזי לכאורה צריך להיות כסופא, ולכן מנכים מזכותיו כדי שלא יהיה כיסופא, דשוב שהוא פעל את השגת הנס ע"י זכותיו, ולכן אינו מרגיש נהמא דכביכול ילדים על מה שקיבל, ולכן מנכים מזכותיו.

ולפי"ז אפשר לבאר דלכן אם מתפלל לא מנכים מזכותיו, דג"כ אין לו נהמא, כיון שקיבל את הנס ע"י תפילתו ולא בחינם. אמנם אפשר לומר יותר, דכיון שהקב"ה קבע בטבע שיש לתפילה כח, לכן אינו נס, וחוזר להיות טבע, ולכן לא מנכים מזכותיו.

נמצינו למדים לפי"ז שהסיבה שאין אדם מקבל כלום אלא ע"י תפילה, הוא כדי שהדבר יהיה טבעי ואז לא ינכו מזכותיו, ולא יהיה לו כיסופא, וא"כ אפילו שאין לסמוך על נס, אבל להתפלל על נס אפשר כיון שאחר התפילה הנס יהיה טבע. ובחינה נוספת מצינו בקונטרס הבטחון לביה"ל, דביאר אמאי אין בימינו ניסים מעל דרך הטבע, דכל נס מוריד את הבחירה, דכשאדם רואה נס גלוי אין לו בחירה להמרות פי ה', ולפי זה מי שאצלו האמונה בהירה בלא"ה, אין בעיה לעשות לו ניסים, דזה לא יוריד לו בבחירה, ורבי חנינא בן דוסא שדלק לו החומץ לא היה בזה התפעלות יותר ממה שהשמן דולק, והוא לא התחזק מזה יותר באמונה כשראה את החומץ דולק, דרבי חנינא חי בהתפעלות גם ממה שהשמן דולק.

ועיוין שם בבן יהוידע שהקשה למה בתו של רבי חנינא הצטערה הרי ראתה שהחומץ דולק, ומבאר שהצטערה שינכו

תפילות המסוגלות להתקבל

הרב זיו שצ'לקה

הגמ' ב"ה (יח.) מקשה סתירה בין הפסוק "כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקינו בכל קראנו אליו" (דברים ד, ז) שבו מבואר שבכל זמן שעם ישראל מתפללים אל הקב"ה נקרא גזר דינם ותפילתם מתקבלת לבין הפסוק "דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב" (ישעיה נה, ו) שבו מבואר שהתפילה מתקבלת רק בעשיית שאז הקב"ה קרוב ומצוי ומתרצת הגמ' שהפסוק "דרשו ה' בהמצאו..." מירי ביחיד ותפילה שלו לקרוע את גזר דינו באמת מתקבלת רק בעשיית מה שאין כן הפסוק "כי מי גוי גדול..." שמירי ברבים ואצלם התפילה אכן מתקבלת בכל השנה כולה (וזהו לדעת ר"ע ר"א ורב שסוברים שתשובה ותפילה קורעות גזר דין של יחיד רק בעשיית). ובגמ' (שם) מובא שדעת ר' יצחק שיפה צעקה של אדם בין קודם גזר דין ובין לאחר גזר דין אולם גם הוא מודה שיש הבדל בין עשיית לשאר ימות השנה וההבדל הוא שבעשיית התפילה והתשובה מתקבלות בודאי ומבטלות את הגזירה לגמרי, מה שאין כן בשאר ימות השנה שאפשר שלא תתקבל התפילה כלל וגם אם תתקבל אין בכוחה לקרוע את גזר הדין לגמרי אלא רק למעט את הפורענות העומדת לבוא על האדם (ערוך לנר בבאור דעת הרמב"ם והר"ן ע"ש).

ונמצאו למדים שתי תפילות נוחות להתקבל, תפילת רבים בכל השנה ותפילת יחיד בעשיית, אולם מצינו שיש עוד תפילת יחיד שיכולה להתקבל כל השנה כולה והיא תפילה בדמעות כמבואר בגמ' ב"מ (נט.) א"ר אלעזר מיום שנחרב בית המקדש ננעלו שערי תפילה שנאמר "גם כי אזעק ואשוע שתם תפילתי" ואעפ"י ששערי תפילה ננעלו ושערי דמעות לא ננעלו שנאמר "שמעה תפילתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש" (אינו אומר שמע אל בכיי או ראה דמעתי אלא אל תחרש. **כלומר בטוח אני שלא תחרש דערי דמעות לא ננעלו - תוס')** ואפשר לומר בדרך דרוש שכיון שהמקור שתפילה בעשיית מתקבלת הוא מהפסוק "דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב" דהיינו בזמן שה' קרוב הוא מקבל תפילותינו ממילא נלמד שגם מי שמתפלל בדמעות ומכל הלב הקב"ה מקבל תפילתו כיון שגם אליו ה' קרוב כדכתיב "קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת" ומשום כך כח תפילתו הוא כמו בעשיית וכמו של תפילתם רבים.

ומה שמחתי למצוא שכן מפורש בדברי הכל בו (סדר דרכי התשובה) שכתב **וז"ל שלוש תפילות נשמעות תפילה בדמעות בכל יום ביחיד, תפילת ציבור בכל יום, תפילת יחיד בין ר"ה ליום הכיפורים עכ"ל.**

ועוד עצה נפלאה מצינו בדברי רבותינו לקבלת התפילות במשך השנה והיא להקדים תפילה לצרה כדאיתא בסנהדרין (מד:) א"ר אלעזר לעולם יקדים אדם תפילה לצרה שאלמלא הקדים אברהם תפילה לצרה בין בית אל ובין העי לא נשתייר משוואיהן של ישראל שריד ופליט וכן איתא בגמ' שבת (לב.) א"ר יצחק בריה דרב יהודה לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה שאם יחלה אומרים לו הבא זכות והפטר.

ובחידושי אגדות מהר"ל (סנהדרין) באר שכיון שמתפלל לפני הצרה אין לו באותה שעה מקטרגים שמעכבים את התפילה ולכן היא נוחה להתקבל מה שאין כן מי שמתפלל בשעת צרה שאז מידת הדין מתוחה ויש עליו מקטרגים שמעכבים את תפילתו מלהתקבל (ע"ש).

וראיתי בקונטרס עזרת אלעזר ששאל את מרן הגר"ק שליט"א היכן מקיימים בתפילת שמונה עשרה את ענין זה של להקדים תפילה לצרה והיכן אנחנו מתפללים שלא נחלה וענה לו הגר"ק שליט"א שמקיימים זאת בברכת רפאנו במילים "הושיענו ונושעה" (דהיינו שה' יציל ויושיע אותנו מכל מחלה שלא תבוא). ובפרוש עיון תפילה (לבעל הכתב והקבלה) ראיתי שכתב שאנחנו מקיימים עניין זה במילים "רפאנו ה' ונרפא" והכוונה היא שאנו מתפללים שה' ימנע מאיתנו כל מיני סיבות המביאות לידי חולי וכמאמר חז"ל לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה ואילו במילים "העלה רפואה שלמה לכל מכותינו" אנו מתפללים שהקב"ה ירפא את מי שכבר חולה וצריך תרופות.

ובזמננו שכל אחד מחפש עצות וסגולות כיצד להינצל מכל מיני מחלות כמדומה שפשוט וברור שבראש ובראשונה ראוי לקיים את עצת חז"ל (שנלמדת מאברהם אבינו) להקדים תפילה לצרה כיון שעצה זו מוזכרת בתורה ובגמ' ומשום כך אין שום ספק בכוחה ויעילותה ולפמשנ"ת אפשר לקיים זאת בקלות ע"י מעט כוונה בתפילת שמונה עשרה ויהי רצון שכל תפילותינו יתקבלו ברצון.

כוחה של תפילה ומניעת המפריעים

הרב נתן פלד

כוחה של תפילה בכוונה לשנות גזירות קשות ורעות ולפקוד ביצועה, לרפואת חולים קשים, ושום תפילה אינה הולכת ריקם, וכ"ז רק אם נזהרים שלא יהיה מפריעים לקבלת התפילה אצל הקב"ה, ונבאר את הדברים:

א- איך תפילה משנה גזירות יסורים ומחלות

ישנה קושיא איך יתכן שע"י תפילה אפשר לשנות דעתו ורצונו של הקב"ה, הרי הכל גלוי וידוע לפניו ולא שייך בו שום שינוי ח"ו, ואם נגזר כנראה זה במידת הרחמים לתקן נשמתו או של מכיריו ומשפחתו, וללא יסורים הללו לא יתוקן לו ויסבול בעוה"ב, וא"כ למה מבקשים לביטול הגזירה, ומדוע שתפילתו תתקבל.

וי"ל דמצינו בכמה מקומות שתפילה עוזרת להופכו לאדם אחר א"כ לא עליו נגזירה הגזירה. דהנה בג' [יבמות סב.] 'מפני מה היו אבותינו עקורים, מפני שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים'. וביאר הש"ך [ריש פר' תולדות] מגורי האר"ל, 'סיבת העקרות הוא, כדי שתתפלל עליה ותהפוך לבריה אחרת, **לומר שאינה רבקה בת בואל**, כי אותה היתה עקרה, וזו 'ותהר רבקה', א"כ אינה אותה רבקה, וכ"ז כדי לנקות זרע ישראל כדי שלא יהיה להם שום אחיזה עם אומות העולם. והרחיב בזה הגר"א בידרמ"א שליט"א בספרו [באר החיים] שכת' [בר"ר מה' מה' ד] שכל האמהות היו עקרות וגבי האבות מצינו שרק אברהם היה עקר, ולפי הנ"ל, יצחק ויעקב נולדו בטהרה מאבותינו הקד', וע"כ היו יכולים להוליד בדרך הטבע, אבל אעפ"י שהיה בנו של תרח שעבד ע"ז, וכן האמהות היו כולן בנותיהם של רשעים, ע"כ היו צריכים להיות עקרים כדי שבדרך הטבע לא יוכלו ללדת, ורק ע"י ריבוי תפילה אל השי"ת יפקדו בדבר ישועה ורחמים, וכיון שיהיו נענים בתפילה **נמצא שהתהפכו והשתנו לבריה חדשה**, וממילא הוסר הקשר והשייכות שיהיה להם עם אומות העולם, ועי"ז יכלו להקים את האומה הישראלית בקדושה ובטהרה. וזה כותב הרבינו בחיי [עקב, וכד הקמח תפילה] 'כי כח התפילה גדול אפי' לשנות הטבע ולהנצל מן הסכנה ולבטל הנגזר'.

ועדיין יש להבין איך מותר להתפלל להפוך החולה לאיש אחר ולמה זה מועיל לחולה או למתיסר אם הוא צריך תיקון לנשמתו לעבור את היסורים הללו.

וביאר בספר העיקרים [ד' י"ח] כוחה של תפילה ממעמקי הלב להפוך ולשנות את המתפלל להיות פנים חדשות ובריה חדשה ונמצא שלא עליו נגזירה הגזירה, 'שתועיל התפילה או כשרון המעשה אל שיוכן המתפלל לקבל שפע הטוב, או לבטל ממנו הרע הנגזר עליו להיות משתנה ממדרגת הרוע שהיה בה... ואין להקשות ולומר איך ישתנה רצון השי"ת ע"י התפילה, שכך היה רצון השי"ת מתחילה שתקיים הגזירה בהיותו באותה מדרגה, ואותה הכנה, ואם תשתנה ההכנה תשתנה הגזירה'. דהיינו רואים שתפקיד התפילה לשנות את מדרגת האדם ולא את רצון ה', וכשהאדם שונה ממילא מגיעות לו דברים אחרים. ולכן השינוי מתקן את נפשו בלא צורך ביסורים שנגזרו עליו במדרגתו הקודמת, ולכן התפילה אינה סותרת את חשבון ההשגחה, אלא רק משלימה אותו. ה' נעתר לה לא משום ששינה את דעתו ח"ו אלא **האדם השתנה לטובה** כך האדם אינו מפסיד את תיקון נשמתו מכיון שתיקן אותה ע"י תפילה ואין לו צורך ביסורים. וכן ביאר בחובת הלבבות [חשבון הנפש פ"ג, ט] 'וראוי לך אחי שתדע שאין כונת התפילה אלא **כלות הנפש אל השי"ת, וכניעותה לפניו**, בשעה שמרוממת את בוראה, ומפארת ומשבחת את שמו, ומשליכה כל יתבה עליו'. [קו' כוחה של תפילה].

ויש להסביר איך מועילה תפילת מכריז של החולה אם זה רצון השי"ת? מובא מהמשגיח דפוניב' זיע"א [שפתי חיים] דכיון שכל המטרה היא שידעו שרק **אל השי"ת מתפללים**, א"כ כיון שכולם מתחזקים לרפואתו, כבר הגענו אל המטרה באמונה הזו, וכ"כ המב"ט בבית אלוקים [שער התפילה פ"ב] 'כי לא היתה תכלית התפילה כדי שיענה, אלא להורות שאין בעולם **למי שראוי להתפלל אלא לקל ית'**, ולהכיר שהוא חסר מכל וכל בזה העולם, ואין מי שימלא חסרונו אלא הוא ית'!..

וכן הסביר הסבא מקלם [חכמה ומוסר ח"ב א] 'ענין התפילה היא כדי לצייר לפניו **שהכלמהשי"ת**. ומשום זה צריך להיות מבקש רחמים ותחנונים.. לקרב הציר. ומה **מבקש צרכיו אינו אלא להזכיר את עצמו שהוא כל רגע ורגע בידו ית'**. וידוע מהמשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זיע"א שבאו אליו עם חולה מסוכן ואמר שאם ילמד מוסר הוא **יהפך לאדם אחר** ולא עליו נגזירה הגזירה.

ב- מפריעים לקבלת התפילה

מובאים כמה דברים בגמ' ובהלכה, נקיון הגוף בתפילה, הלבוש בגד שעטנז, עוון גזל, פה טמא מדיבורים אסורים ולשה"ר וחנופה.

ועוד דבר שמזלזלים בו ה"י, דיבור באמצע התפילה. שלא רק ש'גדול עווננו מנשוא' את היסורים שיקבל ח"ו, **כל מי שנמצא בביהכ"ס שבו מדברים אין תפילתו מתקבלת**, כן מובא ביערות דבש ועבודת ישראל [אבות פ"ה] 'כי שמדבר דברים בטלים דומה כמי שמדבר עם המלך והופך פניו ממנו ואומר אדוני המלך א"א לדבר עמך, ובוהו **הוי דוחק רגלי השכינה ח"ו** ואף שאר העם המתפללים ג"כ לא יוכל שיתקבל תפילתו בעון האחרים!..

סוד כוחה של תפילה

הרב אברהם לוי – ר"ב 'עוד יוסף חי'

כידוע מעלתה וסוד כוחה של תפילה, שאפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל יתייש מן הרחמים כמובא בגמ' ברכות י'. על חזקיה המלך, שיש בכוחה לקרוע גזר דין מוות, והוא דוקא כשאדם מתפלל אל הש"ת בכוונה ומקירות עומק ליבו, ואמנם הרבה ספרים ומאמרים נכתבו בענין זה, עכ"ז מצוה בחזרה ושינון הדברים הפשוטים, שהם היסוד והבנין לכל אדם מישראל, שהתפילות שתיקנו לנו אנשי כנה"ג וחז"ל הקדושים ויסודם מאבות הקדושים שהם קיבלו את הסוד והיסוד שטמונו בתוכו האמונה והבטחון של כל יהודי בכל עת ובכל מקום, בתפילתו מעומקא דליבא בכוונה הלב ובלב נשבר ונדכה, שפונה ישירות להש"ת בלי מתווכים ומבקש בתפילתו את כל צרכיו ברוחניות ובגשמיות, ואין ספק שתפילות כאילו ובפרט בדמעה, עולות ישר להש"ת, שהרי שערי דמעה לא ננעלו, ואמנם ישנם מקומות קדושים שהתפילה מתקבלת יותר מהר ומסוגלים לישועות, עכ"ז תפילתו של אדם הפונה ישירות להש"ת מעומק ליבו, אין ספק שתתקבל בכל מקום שנמצא, אלא שישנה עדיפות וקדימה במקומות המסוגלים שתתקבל התפילה ללא מפריעים ומקטרגים, וכמובן מעלות ואופנים אחרים שתתקבל, כגון שמתפלל בבית הכנסת ובמנין עשרה, וכן תפילה כותיקין בנין החמה שמעלתו גבוהה מאוד וזוכה לסייעתא דשמיא במשך כל היום, וכן הקשורים לגדולי וצדיקי הדור שיתפללו עליהם בזכות גדלותם בתורה ויר"ש, ותפלתם מתקבלת, כמ"ש רצון יראיו יעשה.

ויש לבאר את הכח שנשתבחו בו ישראל, שהקול קול יעקב, וכן רואים בתורה ובנביאים ובמהלך כל הדורות שענין התפילה היא הדרך הפשוטה כדי לפעול ישועות בדרך הטבע ולמעלה מן הטבע, כגון אבותינו הקדושים, וכן בפרה"ש שיצחק ורבה מתקבלו, צעקה מול צעקה וכל אחד בפניו אחרת, הוא לומר לפני הש"ת שאין להם שום תרופה אחרת ורק הוא יתברך יכול להושיע אותם, ובפרט לאה אמנו שזכתה להנשא ליעקב ולהעמיד את רוב שבטי ישראל, הכל בכח תפילות ובכיות והודאות להש"ת. וכן בכל ספר שמות שהוא עיקר גאולת ישראל ונהיו לעם, ויעקב אל ה' בצר להם ויושיעם, שיעבוד מצרים, עשרת המכות, קריעת ים סוף, באר המים המן, וכל המלחמות עם עמלק, סיחון ועוג, וכן בכל ספרי הנ"ך רואים בחוש כשהיו קשורים ומשועבדים להש"ת היו ניצלים מאויביהם, וכן תפילת חנה, ותפילות ושירות דוד בן ישי, במשך כל חייו הרבה בתפילות ובקשות רבות שהוא ספר **תהלים**, והוא היסוד והיתד והפורקן והעזו של כל עם ישראל לדורי דורות, והוא התרופה הרוחנית הגדולה ביותר לקשר את עצמו להש"ת בכל המצבים, ועליו בנו אנשי כנה"ג את מטבע תפילות כלל ישראל.

ובס' מעשה איש ח"ז עמ' יט מובא על מרן החזו"א שכוח הבטחון והאמונה הוא רק בתפילה בכוונה ועי"ז יכולים להעביר כל גזירה קשה, ובאגרותיו כתב החזו"א שכוח התפילה היא המטה והעזו בידי האדם לשנות את כל דרכו בחיים. ומה שמובא בחגיגה טו. שיצתה בת קול ואמרה שובו בנים שובבים חוץ מאחר, הביא המהרש"א ועוד מפרשים, שאם באמת היה מתעקש לחזור בתשובה בלב שלם, תשובתו היתה מתקבלת, ורק היה כאן ניסיון מצד הבחירה, דלא גרע מכל אותם אלו שהכעיסו את הבורא, ועכ"ז הש"ת קיבל תשובתם. ואלו שלא זכו, הוא שלא האמינו שחפץ הש"ת בתשובתם של רשעים, כי אל ידח ממנו נידח.

וכעת יש לבאר מה באמת סוד כוח התפילה שלמודים בו ישראל וזהו נשקם האישי בכל הדורות, והענין הוא עפ"י המבואר בסה"ק, ובפרט ברמח"ל בסוף ספרו דרך ה' שכתב לבאר שסוד כוח התפילה הוא שמבטל את כל עצמו להש"ת, וסומך סמיכה בכל כוחו בה' יתברך שיוציאנו מן המיצר וימלא כל משאלות לבו לטובה. ולכן יש לו להוציא התפילה בפיו בדברים ברורים, ולא מספיק שחושב ומבקש בלבו, דאע"פ שהקב"ה יודע מחשבות בנ"א, ועכ"ז הגדרת תפילה היא שמבקש בפיו את בקשתו, דע"ז מראה את ביטולו הגמור להש"ת, שהרי כוח הדיבור והמחשבה פועלים כאחד, דחייב שיהיה כאן מחשבת אמונה ובטחון, ומחמת תוקף מחשבות אלו תפילתו, כשמוציא בפיו את תפילתו, מקבלת התפילה משנה תוקף שהוא תלוי ברצון ה', וזה מראה את אמונתו ובטחונו המלא בבוי"ת. וזהו סוד מאמר הגמ' במו"ק (יח). שברית כרותה לשפתים, דכיון שפותחיה הפה לטובה זוכים בסוף לטובה, כמו שאמר אאע"ה "ונשובה אליכם" ולכן חזר יצחק בריא ושלם מהעקידה, ולכן תיקנו חז"ל לומר פר' העקידה לפני התפילה, שרמוז בו אהבתם של האבות הקדושים כלפי הבוי"ת, שזה הנסיון הגדול היה נגד טבעו של אאע"ה, ועכ"ז ביטל עצמו להש"ת, ללמדנו ולהשריש בנו את כוח המסירות נפש והביטול העצמי לגמרי לכבוד קדושת שמו ית'. וכידוע שכל מה שעם ישראל מסרו עצמם במהלך הדורות על קדושת ה' יתברך, הוא מכח עקידת יצחק. [וכשמתחילים את תפילת שחרית בפרשת העקידה דהיינו עם המסר של מסירות נפש של אבותינו הקדושים וממילא כל התפילה עולה לרצון לפני הש"ת, שהשפעת הרושם הראשון קובעת לכל מהלך התפילה].

וודאי שתפילה אמיתית מעומק הלב, היא ביטוי לאמונה שלימה שרק הבוי"ת כל יכול להושיענו כהרף עין, וזהו כח הסגולות המיוחדות שמועילות מיד, כגון סגולת הגר"ח מוולאזין (נפש החיים ש"ג פי"ט) שבשעת צרה ל"ע וזקוק לישועה מיידית, אומר הפסוק **"אין עוד מלבדו"** ומכוין בלבו שאין שום כוח בעולם שיכול להזיק ולהרע לו.

תפילה בפירוט הבקשות

הרב יצחק לייסיצין

בברכת החודש מבקשים ותתן לנו חיים ארוכים חיים של שלום חיים של טובה וכו'. והיא התפילה שהיה רב רגיל לבקש בתר צלותיה, ברכות טז ב' צ"ב למה לי "חיים של" ולא מבקש טובה וברכה פרנסה וחילוץ עצמות וכו'. וגם אי נימא דחיים של אלו הוא מעליותא בהחיים, אכתי למה ליה לכפול שוב ושוב תיבת חיים, לימא חיים ארוכים של שלום ושל טובה וכו'. או בלא לכפול של שוב ושוב. ואולי י"ל דהנה מחד גיסא אמרו בתענית ח' ב' דלא מצלינן אתרתי. ומאיך יותר מתקבלת בקשה מפורטת מאשר בקשה כוללת, ככתוס' ב"מ קו. ד"ה לניסא, כי יש שאינו זכאי להתקבל בקשה כוללת שלו, אבל בקשה פרטית אינה מתנה גדולה, וזכאי לקבלה. לכך מחד גיסא חילק רב בקשותיו להיות כל אחת בקשה פרטית בפנ"ע, שאם אינו זכאי לקבל כולן, אולי חלקן או אחת מהן יקבל. או חיים של שלום או חיים של טובה וכדומה. ומאיך כל בקשותיו היו כמבאר איזו חיים מבקש, וכיון שאינו מקבל כמה חיים, הו"ל כמבקש רק בקשה אחת "חיים", שעשוי להתקבל כנ"ל.

« המשך מעמ' 1: כל תפילה מתקבלת ופועלת »

ד) אמנם חייבים להדגיש שבמידה ואין עיכובים וסיבות מיוחדות שלא יקבל המתפלל את מבוקשו, אז הקב"ה מקבל התפילה כמות שהיא ונותן למבקש את מה שהוא ביקש מיד, ובהשקפה זו אנו ניגשים לתפילה כדאיתא בברכות (לב): א"ר תמא בר' חנינא אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל שנאמר קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה', ומבואר בזה שתפילה נקראת בלשון קיווי משום שראוי לכל מתפלל לקוות שהקב"ה ימלא את בקשתו, ורק במידה שראה שלא נענה ולא קיבל את הישועה שהוא ביקש אז עליו לחזור ולבקש אותה בקשה.

נמצינו למדים שכל תפילה מתקבלת ופועלת, לפעמים המתפלל מקבל מה שביקש, ובמידה שלא אז התפילה מביאה ישועות אחרות למתפלל או למישהו אחר.

לסיום ראוי לציין מה שאמר המשגיח ר' ירוחם (דעת תורה בראשית ב' ה') שיש טבע רוחני שמי שמתעקש בתפילה מובטח שיקבל את מבוקשו ממש.

וכתב רבינו בחיי (דברים יא, יג), וז"ל "וצריך אתה לדעת כי כח התפילה גדול אפילו לשנות הטבע ולהנצל מן הסכנה ולבטל גזירה".

« ומשעבד את כל כולו להש"ת ומשעבד ומדבק את טוהר מחשבתו אך ורק לאדון יחיד ברוך הוא, כן יספיק לו הוא יתברך שממילא יתבטלו מעליו כל הכוחות והרצונות שבעולם, שלא יוכלו לפעול לו שום דבר רע והיזק בעולם.

וכן יש **סגולה גדולה** מאוד לישועות לומר התפילה שמובא בספר אור לשמים בפתיחה שרבי שלמה מרדומסק התפארת שלמה, היה רגיל לאומרה בכל יום ערב ובוקר, ואמר שהיא סגולה נוראה לפרנסה ולהצלחה: "רבונו העולמים, ידעתי ידעתי כי הנה בידך כחומר ביד היוצר, ואם גם אתאמץ בעצות ובתחבולות, וכל יושבי תבל יעמדו לימיני להושיעני ולסמוך נפשי, **מבלעדי עוזך ועזרתך אין עזרה וישועה**, וכו'".

ותפילה על רוחניות ולימוד התורה, מובא בסה"ק ובספר חסידים שמתקבלת ביותר, שהרי מבקש על רצונו של הש"ת, ועי' בפרי חדש בהקדמתו ליו"ד שהביא שכל מה שהגיע בדרגותיו הגבוהות בלימוד התורה בעמלה בידיעתה, זכה לזה ע"י ששפך לבו להש"ת בתפילות ע"ז. ומרן רה"י הגר"ג אדלשטיין שליט"א מרבה לדבר על כך שבדוק ומנוסה רואה בחוש אצל התלמידים שזכו לדרגות גבוהות בלימוד התורה רק ע"י ריבוי תפילות בענין זה, כפי שקיבל זה ממו"ר הגה"צ ר"א דסלר זצוק"ל.

ותפילת ציבור, היא מהדברים שמבטלים גזירות קשות ורעות, וזה יסוד תענית אסתר כדי לזכור שהש"ת רואה ושומוע כל איש בצרתו כאשר יתענה וישוב אל ה' בכל לבבו, ובפרט שמתפללים בציבור, ומאוחדים יחד באחדות מלאה, וכ"כ הרמב"ם בסוף מנין המצוות, שתקנת קריאת המגילה כדי להזכיר שבחיו של הקב"ה ותשועות שעשה לנו, והיה קרוב לשועותינו, כדי לברכו ולהללו וכדי להודיע לדורות הבאים, שאמת מה שהבטיחנו בתורה **"כימיגיו גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקינו, בכל קראנו אליו"**.

לע"ג ראובן בן מרינה ז"ל ת.ג.צ.ב.ה.

דרושים חברותות לזמן חורף:

טלפון	שעה	מקום	נושא
0506-213-659	בוקר - צהריים	בית אבא / גמיש	גמיש
0527-651-483	9.00-10.30	רח' אור החיים והאזור	גפ"ת
0527-150-519	בוקר (כשעה)	בהמ"ד שאג"א / גמיש	מסכת סוכה
0548-468-589	10.00-12.00	נאות שמחה	מסכת סוכה
0533-178-993	6.30-7.30	נאות הפסגה	דף היומי
0504-156-695	10.00-11.00	נאות הפסגה	מסכתות ישיבתיות בעיון קל
0548-481-009	17.00-19.00	רח' שדי חמד ביהמ"ד יוצאי חברון	מסכת ראש השנה
0527-614-765		כולל רצופות	מסגרת 'ישיבה על קברו'
0527-614-765	22.15 / 6.00	בהכ"נ אהל תורה ריה"נ	למסור שיעור דף היומי
0527-183-837		גמיש	מסכת יומא
08-6499668	17.00-19.00	גמיש	גמרא גמיש, יסודי

לקביעת חברותא התקשר עכשיו:
0533-15-46-95 והשאר הודעתך

« המשך מעמ' 1:

כח התפילה לחולל ניסים

מזכויותיה, ועל זה השיב לה שאם תחיה באמונה של מי שאמר לשמן וכו', אין סיבה לנכות לה, דגם השמן זה נס לא פחות מהחומץ.

ולפי"ז נמצא שזה דכל הטבע הוא לטשטש את הנתינה מהקב"ה בשביל הבחירה, אבל מי שחי בדרגות גבוהות בתוקף בהירות האמונה, אזי הטבע אינו מבלבל אותו, ואצלו אין הבדל בין טבע לנס, דגם הטבע זה נס, וכשם שעל הטבע לא מנכים מזכויותיו, ה"ה על הנס.

העולה מדברינו שני מהלכים בחסרון הנס, או שבנס יש נהמא דכיסופא, או שיש חסרון באמונה, וע"י התפילה אדם פועל שאינו נהמא דכיסופא, וכן פועל לחיזוק האמונה בחוש, שזה עצמו סיבה לבטל את מניעת הנס מצד הבחירה.

אמנם באמת אדם שכזה שיש לו תוקף בהירות האמונה שהכל ממנו יתברך ממילא חי בכיסופא בהאי עלמא, והוא חי בבושה תמידית מחמת הדרת גאונו ורוב טובו וזוהי יראת הרוממות. ואולי לכן חנינא בני לא היה לו יותר מקב חרובים, דעל זה לא היה כיסופא דזה הוא צריך כמינימום בעולם הזה.

נושאי הגליונות הקרובים בס"ד

ויצא - מעשר כספים (עשר אעשרונו)
וישלח - אפרושי מאיסורא (גניבת התרפים)
וישב - הלבנת פנים ובושה (יהודה ותמר)
מקץ - נס חנוכה

ד"ת [עד 700 מילים] יתקבלו בצירוף שם מלא
 בדוא"ל: a740700@gmail.com
 באותו שבוע, עד יום שלישי בלילה

בכת"י, עד יום א' בתיבה שעי"א אוצה"ס בצירוף הוצ' הקלדה (10 ש' לעמ')

להנצחות
ופרסום בגליון:
 052-7678393

לקבלת הגליון בדוא"ל בקביעות
בכל ערש"ק, יש לשלוח בקשה לכתובת:
 a740700@gmail.com

הכה והזכות שבתפילה

הרב מנחם ברגמן

וַיִּעֲתָר יִצְחָק לַה' לִנְכַח אֶשְׁתּוֹ. ופירש"י יועתרו - הרבה והפציר בתפלה. ובגמ' יבמות סד. א"ר יצחק: למה נמשלה תפלתו של צדיקים כעתר, מה עתר זה מהפך התבואה ממקום למקום, כך תפלתו של צדיקים מהפכת מדותיו של הקב"ה ממדת רגזנות למדת רחמנות. וביאר המהרש"א ז"ל: ונראה הדמיון כי כמו שהעתר מהפך התבואה להבדיל המדה הרעה שהוא המוץ שבה ממדה טובה שבה כך תפלתו של צדיקים מהפכת להבדיל מדת הדין ממדת הרחמים. והן הן הדברים שכתב גבי מעשה דאביי ורב אחא בר יעקב קידושין כט: דודאי סמך אביי על חסידותו ושמתוך תפלתו לא יהיה ניזוק ויהרוג את המזיק ואין זה מקרי נס.

והרבינו בחיי כאן כתב ומכאן יש ללמוד עוד כח התפלה שהיא גדולה מאד ואפילו לשנות הטבע. ומטעם זה הזכיר לשון "ויעתר" ולא אמר ויתפלל או ויצעק, ושאר הלשונות, כי הוא מלשון עתר.

וכן מבואר בשיטה מקובצת כתובות קד. בהא דאמרו כל מי שיאמר נח נפשיה דרבי ידקר בחרב ולכאו' קשה דאם מת מה יועיל מי שיאמר, ז"ל: דאלו הוו ידעי בבירור דמית לא הוו בעו רחמי עליה דלחיי, דאתחייית המתים לא הוהבעו למבעי רחמי ואהכי אמר דאפילו הוא מית ואינהו לא ידעי דלהוובעו רחמי עליה בחזקת שהוא חי כי היכי דלחיי בתפלתם.

ובגמ' תענית כ. ת"ר שלשה נקדמה להם חמה בעבורך: משה, ויהושע, ונקדימון בן גוריון. והקשו התוס' (ע"ז כה). מדוע לא מזכירים את יעקב שכ"כ יזרח לו השמש. ועי"ש מה שתירצו. והחכמת מנוח בתענית הביא הקושיא ותירץ בכמה אנפי. וכתב ז"ל: עי"ל דביעקב לא מצינו שנקדה בעבור תפלתו אלא הקב"ה עשה מעצמו, אבל גבי אלו הג' מצינו שהתפללו ואז נקדה לו. וזה פלא שישמע ה' בקול איש וכו'. וזה האחרון נכון.

וכן מצינו בפרשת חיי שרה (כד, טו) ויספר העבד ליצחק את כל הדברים אשר עשה ופירש"י גלה לו נסים שנעשו לו שקפצה לו הארץ ו**שנזדמנה לו רבקה בתפלתו**. הרי דאחר כל המעשים כולם צריך לדעת אם באו ע"י תפילה.

ובאמת עצם התפילה היא עצמה זכות כמו שאנו מבקשים ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך. וראיתי בספר הארת התפילה להג"ר אורי ויסבלום שליט"א שכתב גבי תפלתו של אברהם אבינו על סדום שיש כאן דבר מפליא. דלכאו' למה נכנס עמו הקב"ה למו"מ אם יש חמישים צדיקים או ארבעים וחמש וכו' . דבתחילת דבריו היה צריך לומר לו שאין אפ"י עשרה ולשם מה האריכות. וכתב לבאר שרואים מכאן שאין הענין בקבלת הבקשה אלא עצם התפילה היא מטרה בפני עצמה שהיא מרוממת את האדם להבנה שסיבת הכל היא בורא עולם.

ואולי זה מה שאמרו בגמ' ברכות (לב:): אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל וכו'. והיינו דאף שלא נענה יתפלל שוב כיון שהתפילה עצמה היא מועלת לרומם את האדם.

תגובות

בקושיא בגליון תקמ"ח, למ"ד שאשל הוא פונדק (סוטה י ע"א) ללון שם אורחים, ופירש"י שאש"ל נוסריקון אכילה שתיה לווה וכיון שעיקר הפונדק אינו אכילה אלא ללון, א"כ לא נתבאר מהיכן שמענו שאשל הוא פונדק, דהרי בתיבת "אשל" אין שום רמז ללינה.

אפשר לתרץ עפ"י מה שאחז"ל שחייב אדם להקביל פני רבו ברגל ולמדוהו מהפס' מדוע את הולכת אליו... לא חודש ולא שבת. ומקשים העולם מה ענין רגל לחודש ושבת, וביאר המלבי"ם שלעולם היה ראוי להקביל פני אבינו שבשמים בשבת כמו לעת"ל (כדכתיב ביחזקאל והיה מדי חודש בחודשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר...). אלא שזה לא שייך בזה"ז, ונתחייבנו רק ברגל. וכע"ז ביערות דבש דרוש יב. ומשחרב ביהמ"ק מקבילים פני הרב במקום עליה לרגל, וא"כ בזמן אברהם אבינו ע"ה ודאי שהקבלת פניו כעליה לרגל, ודין עליה לרגל הוא עם לינה, כדכתיב ופנית בבוקר והלכת לאהליך. ומעתה י"ל דלמ"ד שאשל היינו אכילה ושתייה ולוויה, הרי ודאי שפגשו האורחים את אברהם, וממילא לנו שם שלא יהיו כתינוק הבורח מבית הספר, וע"כ דהוה פונדק.

הרב חיים יחיאל בנדיקט

י"ל דכיון דלמ"ד פרדס אין אשל יוצא ממשמעו שהוא לשון אילן, כמ"ש המהרש"א, אבל למ"ד פונדק נתקשה רש"י מה המשמעות של אשל, ולזה פירש שהוא נוסריקון אכילה שתיה לווה, (ולא בא לפרש מקור לדרשה דאשל הי פונדק).

הרב אהרן אוריאל אלפייה

הקופה שגדולי הדור סומכים וממליצים עליה
תורמים לעניי העיר ורואים ישועות

